

Samfunnsmedisinerne diskuterte ledelse

Ledelsesutfordringer i samhandlingsreformens Helse-Norge var tema da Leger i samfunnsmedisinsk arbeid (LSA) og Norsk samfunnsmedisinsk forening (NORSAM) markerte 75 år for den organiserte samfunnsmedisinen i Norge.

Representanter fra alle områder av Helse-Norge var invitert til å belyse problemstillingene rundt ledelse i arbeidet med samhandlingsreformen og ledelsesutfordringer på forskjellige nivåer i Helse-Norge.

Trenger bedre linje ut mot fastlegene

Bjørn-Inge Larsen.
Foto Helsedirektoratet

– Helsedirektoratet ønsker alle elementer i reformen velkommen, sa helsedirektør Bjørn-Inge Larsen i sin innledning. – Reformen peker på en sterkere kommunerolle, men de spesialiserte oppgavene som bare spesialisthelsetjenesten kan håndtere, må rendyrkes, sa han.

– Det er nødvendig at det blir stilt nasjonale funksjonskrav og kvalitetskrav til fastlegene. De bør knyttes tettere styringsmessig til kommunen, og kommuneoverlegen bør ha en sentral rolle i styringsdialogen med fastlegene. Vi trenger en bedre linje ut mot fastlegene, og jeg tenker at kommuneoverlegene vil bli et viktig ledd her, sa helsedirektøren, som også understreket at reformen vil kreve betydelig ledelse, og at direktoratet vil støtte opp om ledelse, strategiutforming og drift i kommuner og sykehus.

Må sørge for erfaringsutveksling

Geir Sverre Braut. Foto Lise B. Johannessen

– Tilsynserfaringer gir viktig kunnskap om utfordringer for tjenestene, og om hvor det er fare for svikt, sa assisterende direktør i Statens helsetilsyn, Geir Sverre Braut. – Helsetilsynet fører tilsyn med helsetjenestetilbudet, og faglig styring, grenseflater og læring er stikkord på viktige problemer. Der det fins grenseflater er det risiko, sa han. – Men det går ikke godt i grenseflatene uten at noen har ansvaret, understreket Braut som la til at når det går godt så er det gjerne noen som har ansvaret for det. – Vi må sørge for erfa-

ringsutveksling og sikre at fornuftige erfaringer blir brukt på kryss og tvers, sa Braut som også ønsker mer fokus på kvalitet.

Vaktbikkje

Kristian Hagestad.
Foto Steinar Jostedt, Fylkesmannen i Vest-Agder

– Fylkeslegens liv har vært et liv i endring, men fylkeslegen består og er alltid beredt til nye utfordringer, sa Kristian Hagestad, fylkeslege i Vest-Agder.

– Fylkeslegen skal være vaktbikkje for svakstilte grupper, aktører og tjenester, samt mot utvanning av forebyggingsbegrepet,

men hva blir det igjen av satsingen på primærforebygging, spurte Hagestad. – Ved samhandling mellom kommune og helseforetak har man to aktører med ulik makt og styrke, men de fleste maktfaktorer ligger i spesialisthelsetjenesten, og samhandling skjer oftest på helseforetakenes premisser. Samfunnsmedisinen og folkehelsearbeidet er uforpliktende omtalt i stortingsmeldingen, reformen har fokus på struktur og økonomi, men hva med kvalitet? spurte Hagestad.

Dreier seg om ledelse

Bente Mikkelsen. Foto Lise B. Johannessen

– Uansett hva slags reform vi har, dreier det seg om ledelse, sa Bente Mikkelsen.

– For Helse Sør-Øst gir reformen en tydelig og omforent beskrivelse av utfordringene, og den bekrefter at vår strategi frem mot 2020 er riktig. Vi skal organisere oss ut fra pasientenes

behov, spisse vår funksjon som spesialisthelsetjeneste, desentralisere det vi kan, sentralisere det vi må og formalisere og utvikle vårt samarbeid med kommunene. Det skal skje overføring av funksjoner og ressurser til kommunene. Alle ledernivåer er involvert, men viktigst er helseforetaket, fastlegen og kommunehelsetjenesten, sa hun.

– Vi ser et underskudd – ikke av ledervilje, men av lederskap, sa Bente Mikkelsen. – Vi må ha ledere som evner å se pasientens behov ut over egen virksomhet og tradisjon, og som oppriktig søker å finne løsninger i fellesskap. De må klare å bygge tillit og gode relasjoner internt og eksternt, og de må ha fokus på å drive innenfor egne ramme, uten samtidig å skyve kostnader over på andre, sa hun og understreket at også ledelsen i kommunene må være tydelige på hva de vil.

Tillitserklæring

Gudrun Grindaker.
Foto KS

– KS opplever samhandlingsreformen som en tillitserklæring til kommunesektoren, sa Gudrun Grindaker, direktør for arbeidsgiverutvikling i KS. – Reformen er en mulighetsreform med store utfordringer, også for allmennelegetjenesten, og vi tror at kommu-

nene vil være i stand til å ta denne oppgaven. Utfordringen vil være å få til bedre samordning og samarbeid mellom kommuner (interkommunalt samarbeid) og mellom kommuner og helseforetak, og samtidig sikre samordning mellom de kommunale tjenestene: helsetjeneste, omsorgstjenester, sosialtjenester m.m. Samtidig må man rekruttere og utnytte fagkompetanse for en bedre kommunehelsetjeneste, sa hun. – For mange, mindre kommuner er dette et vesentlig løft. Vi må også få til et tydelig lederskap i forhold til egen helse- og

Hedret med festskrift

I forbindelse med samfunnsmedisinerens 75-årsjubileum ble det laget et eget festskrift *Hvordan blir LSA 100 år? Den organiserte samfunnsmedisinen er 75 år*. Festskriftet omtaler både historien, nåtiden og mulighetene for nye 25 år, og vil forhåpentligvis bli et nyttig hjelpemiddel i det videre arbeidet i de samfunnsmedisinske foreningene, heter det i forordet. Med bilder og ord beskrives 75 år i samfunnsmedisinerens tjeneste.

omsorgstjeneste og i styringsdialog i forhold til fastlegene, sa Grindaker. – De kommunale legetjenestene må ses på som en integrert del av det kommunale helsetjenestetilbudet. Det er også en utfordring at de fleste fastleger er selvstendig næringsdrivende, sa hun.

Legene må spille en sentral rolle

Torunn Janbu. Foto Ellen Juul Andersen

– Legene må spille en sentral rolle i samspill og samhandlingsledelse mellom kommuner og sykehus. Gjennomtenkt og bevisst fagmedisinsk ledelse er viktig for å ta riktige beslutninger, sa Torunn Janbu, Legeforeningens president i sitt innlegg. – Leger trenger lederkompetanse for å bli gode ledere, og samfunnsmedisin er et godt grunnlag for god ledelse. Forflytning av oppgaver til kommunene skaper ledelsesutfordringer også innen samfunnsmedisinen, med bl.a. ledelse og koordinering av samfunnsmedisinske oppgaver, og med ledelse av offentlige allmenntjenestemedisinske oppgaver, sa hun. Janbu mente at kommuneoverlegen må inn i kommunens lederteam. Fastlegene kan også få økte ledelsesutfordringer for offentlige allmenntjenestemedisinske oppgaver og med større kontorer og flere oppgaver for Allmenntjenestevalgene og Lokalt samarbeidsutvalg.

– Det blir avgjørende at allmenntjenestemedisinere utvikler en felles ledelsesstrategi – i samspill med spesialisthelsetjenesten, sa Torunn Janbu.

Avtroppende leder av NORSAM, Einar Bråten ledet første dag. Her i samtale med Harald Siem. Foto Lise B. Johannessen

Kvalitet

– Kommunen – leger og annet helsepersonell – har for lite kjennskap til beslutningsprosesser. Vi må sette søkelyset på tjenestekvalitet, og vi må unngå fritt spillerom for beslutninger og prioriteringer, sa Helge Garåsen, kommuneoverlege i Trondheim, mens Anders Svensson, fastlege og kombilege i Bø kommune i Vesterålen, understreket at kvaliteten i helsetjenesten avgjøres i møtet mellom behandler og pasient. Prioriteringer i helsetjenesten skjer som resultat av dette møtet, sa han og mente at samhandlingsreformen er et utviklingsarbeid, som må styres av fagfolk og selges til befolkning og politikere.

Lise B. Johannessen

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Fakkeltbærer og fyrbøter

NORSAM og LSA har begge innstiftet priser.

NORSAM innstiftet i 2009 en egen pris «Fakkeltbæreren», og det var en svært overrasket Anders Smith som mottok prisen under foreningens årsmøte. Smith har i mange år arbeidet for å utvikle faget samfunnsmedisin og for miljørettet helsevern.

Ola Jøsendal ble under LSAs årsmøte tildelt «Fyrbøter-prisen» for sitt store engasjement og kontinuerlige arbeid for å bedre samfunnsmedisinernes rettigheter, avtaler, anseelse, og fagutvikling. Som tidligere leder i LSA var han initiativtakeren til at LSA ble delt i én yrkesforening og én fagmedisinsk forening.

Les mer: www.legeforeningen.no/id/155665.0

Lise B. Johannessen

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

De to prisene besto i en pengesum og flotte keramiske lysestaker. Foto Lise B. Johannessen